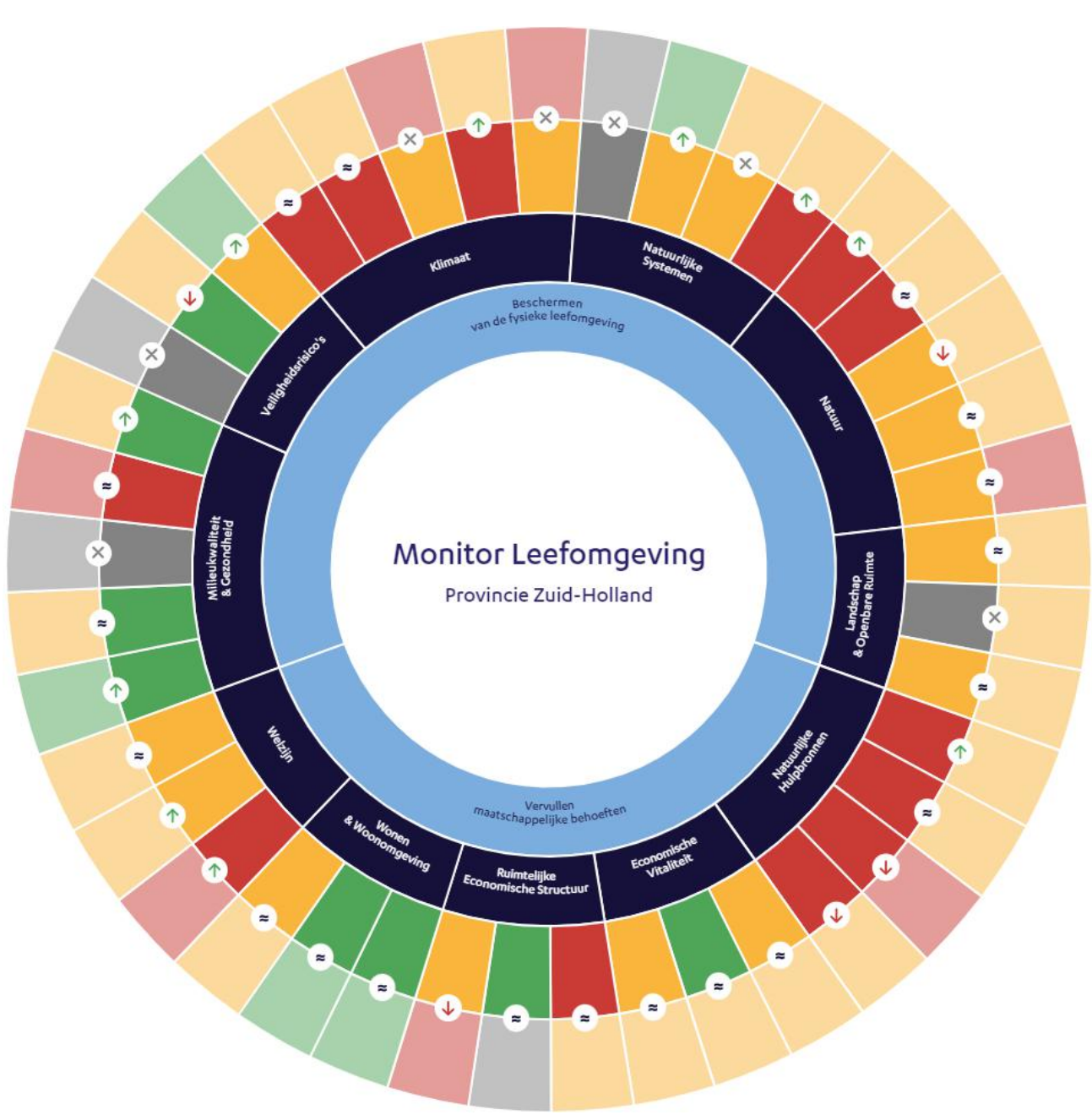

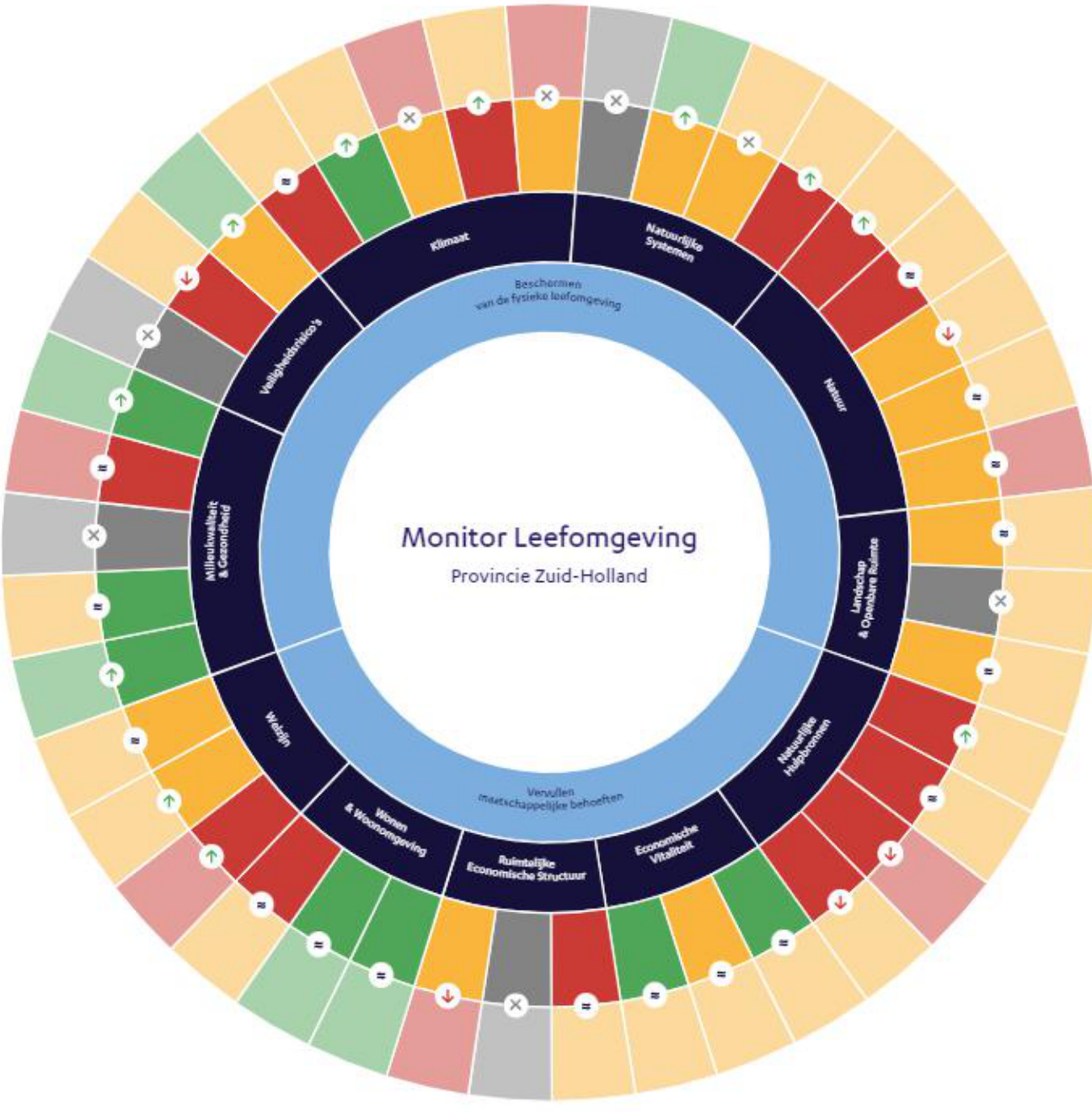
Bijlage: Actualisatie kleurscores indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

Overzicht Monitor Leefomgeving Zuid-Holland in 2023 en 2024

Monitor Leefomgeving in 2023

Monitor Leefomgeving in 2024

Bijlage: Actualisatie kleurscores indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

Geactualiseerde indicatoren (o.b.v. nieuwe data) met wijziging kleurscore

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Toelichting
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Energiegebruik		≈			↑		- In de provincie Zuid-Holland is het totale energiegebruik tussen 2021-2022 gedaald met zo'n 15% van 408 PJ naar 347 PJ. De jaarlijkse doelstelling is om 0.8% energiegebruik te besparen sinds 2019 (419 PJ) en wordt daarom ruimschoots gehaald. De indicator kleurt zodoende groen wat geen/weinig knelpunten veronderstelt. - Op basis van een jaarlijkse afname van 0,8% p/jr van het totale PZH energiegebruik zou in 2050 het gebruik maximaal 327 PJ (of 22% daling sinds 2019) mogen bedragen. Sinds 2019 is het energiegebruik echter al gedaald met 71 PJ (of 16,9%). De ontwikkelrichting voor het langjarig perspectief kleurt vooralsnog oranje vanwege het energiegebruik in de atypische jaren 2020-2022 (Corona, Russische inval in Oekraïne).
Innovatie Zuid Holland		≈			≈		- De positie van Zuid-Holland is sinds het laatste peilmoment in 2021 (plek 42) gestegen naar plek 17. Een mogelijke verklaring voor de stijging is de relatief grote economische veerkracht na de COVID-lockdowns in vergelijking met omringende landen. Deze economische veerkracht is gunstig voor investeringen en daarmee ook voor de uitgaven in Research & Development (R&D), een belangrijke indicator voor het innovatief vermogen van de provincie. - Een aantrekkelijk vestigingsklimaat, met voldoende geschoolde werknemers en ruimte, is cruciaal voor een goed functionerende innovatieve economie. Echter, in Zuid-Holland staat dit onder druk door beperkte (fysieke en milieu) ruimte en een krappe arbeidsmarkt. Daarnaast is er onzekerheid over financiering van innovatie, onder andere door lopende landelijke coalitieonderhandelings en twijfel over het voortbestaan van het NGF. Mogelijke renteverlagingen van de ECB bieden wellicht enige verlichting.
Ondernemersvertrouwen		≈			≈		- Het ondernemersvertrouwen is gedaald in Zuid-Holland, van 9,9% in Q4 2023 naar 7,0% in Q1 2024. Het vertrouwen is in de loop van 2023 afgenomen. Belangrijkste belemmeringen voor ondernemers zijn: het aandeel ondernemers dat onvoldoende vraag als voornaamste belemmering in de bedrijfsvoering ervaart, is gestegen. Maar ook het tekort aan arbeidskrachten is met iets meer dan 35 procent nog steeds de meest genoemde belemmering, maar dit percentage neemt de laatste kwartalen wel langzaam iets af. (Bron: CBS)
Verkeersslachtoffers		↓			↓		- Tot 2016 was er sprake van een gestage daling in het aantal dodelijke verkeersslachtoffers. Sinds 2016 fluctueert dit aantal en de laatste jaren is er sprake van een stijging in het aantal slachtoffers. (2015: 88, 2016: 70, 2017: 97, 2018: 100, 2019: 85, 2020: 83, 2021: 94, 2022: 110). Daarbij stijgt het aantal ernstige verkeersgewonden. Omdat het aantal dodelijke verkeersslachtoffers in 2022 boven de 100 per jaar ligt, kleurt de indicator voor de huidige situatie rood. - De laatste jaren is er geen sprake van een (sterk verbeterende) maar eerder verslechterende omvang van het aantal verkeersslachtoffers. Van jaar tot jaar fluctueren de aantallen maar de trend van de laatste paar jaar is stijgende. Veranderende omstandigheden vragen om nieuwe maatregelen. Met het huidige beleid slagen overheden en maatschappelijke organisaties er niet in om een trendbreuk te bereiken. Er is hernieuwde, structurele aandacht nodig voor verkeersveiligheid. In het Provinciaal meerjarenprogramma verkeersveiligheid 2020 – 2030 (in ontwikkeling) wordt de nieuwe aanpak beschreven. Het is de vraag of op basis van het huidige vastgestelde beleid de ambitieuze doelstelling van 0 verkeersslachtoffers in 2050 gehaald gaat worden.
Woningvoorraadontwikkeling		≈			≈		- De gerealiseerde woningvoorraadtoename is het saldo van het aantal toevoegingen door nieuwbouw en overige toevoegingen min het aantal onttrekkingen door sloop en overige onttrekkingen inclusief correcties. De gerealiseerde woningvoorraadtoename kwam in 2022 met 15.112 woningen provinciaal gezien 708 woningen hoger uit dan het jaar ervoor. Desondanks blijft de gerealiseerde woningvoorraadtoename achter bij de gewenste woningvoorraadtoename volgens de voor dat jaar actuele woningbehoefteraming uit 2021. De gerealiseerde woningvoorraadtoename in Zuid-Holland bedroeg 73,2 procent van de gewenste woningvoorraadtoename. Woningbouwprojecten hebben een gemiddelde doorlooptijd van 10 jaar. Daarom is het onwaarschijnlijk dat een raming die wordt uitgevoerd in jaar 1 in jaar 2 gehaald wordt. Als we uitgaan van een gemiddelde doorlooptijd tussen vergunningverlening en realisatie van twee jaar is de woningvoorraadtoename in 2022 voor een belangrijk deel een gevolg van de in 2020 of eerder vergunde nieuw te bouwen woningen. Het aantal vergunde nieuw te bouwen woningen lag met 11.566 woningen in 2019 en 12.542 woningen in 2020 aanmerkelijk lager dan bijvoorbeeld de twee jaren daarvoor en era: 15.234 woningen in 2017, in 2018 15.369 woningen, 18.138 woningen in 2021 en 17.251 woningen in 2022. Dit heeft vermoedelijk te maken met zaken als de problematiek rond stikstof en PFAS, personeelstekort bij gemeenten en stijgende kosten van materiaal en arbeid waardoor de marges van woningbouwprojecten onder druk komen te staan. De realisatie van woningen hangt overigens niet alleen af van een bouwvergunning. Ook andere factoren zoals het gebrek aan bouwmaterialen en vacatures in de bouwsector spelen een rol. In de Woonbarometer 2022 is te zien dat het aantal vacatures in de bouw inderdaad sinds het tweede kwartaal van 2020 opliep en in het tweede kwartaal van 2022 nog nooit zo hoog was geweest in de afgelopen vijf jaar. Overigens bedroeg de in 2022 gerealiseerde bruto nieuwbouw (dus zonder aftrek van sloop) 17.935 woningen. Dit is 114 procent van de jaarambitie die in de Samenwerkingsafspraken Woningbouw Zuid-Holland tussen Rijk en provincie is vastgelegd.

Bijlage: Actualisatie kleurscores indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

							In de jaren 2020, 2021 en 2022 schommelt op provinciaal niveau het deel gerealiseerde woningvoorraadtoename vergeleken met de gewenste woningvoorraadtoename volgens de voor die jaren actuele ramingen, te weten de Woningbehoefteraming 2019 voor het jaar 2019 en de Woningbehoefteraming 2021 voor de jaren 2021 en 2022, en in de laatste twee jaren ligt de gerealiseerde woningvoorraadtoename meer dan 25 procent onder de gewenste woningvoorraadtoename. Ook hiervoor geldt dat men in de eerste paar jaren van een woningbehoefteraming weinig invloed meer kan uitoefenen op de realisatie in die jaren, en dat de gerealiseerde toename in die jaren dan ook altijd (mede) het effect is van eerdere ramingen. Deze schommeling is ook terug te zien in het aantal vergunde nieuw te bouwen woningen in de voor deze meetjaren relevante jaren (zie hiervoor).
Werkloosheidspercentage		≈			≈		- Het werkloosheidspercentage van Zuid-Holland is momenteel 4,1%. Het werkloosheidspercentage ligt daarmee tussen de wenselijke 2,5% en 5%: een te laag percentage is een indicatie van ongewenste krapte op de arbeidsmarkt en heeft, net als een te grote werkloosheid, nadelige effecten op de economie. - De Zuid-Hollandse werkloosheidstrend correleert met de landelijke trend en laat nagenoeg dezelfde procentuele groei (+/-) zien per jaar als Nederland. Het CPB verwacht dat landelijk de werkloosheid in 2024 enigszins toeneemt naar 4,0%. De werkloosheid in Zuid-Holland ligt gemiddeld ruim een half procentpunt boven het landelijk gemiddelde en blijft daarmee naar verwachting onder de gewenste 5,0%. (Bron: CPB) Echter is de verwachting dat de krapte op de arbeidsmarkt in 2024 actueel blijft. Daarom is deze marker oranje.

Geactualiseerde indicatoren (o.b.v. nieuwe data) zonder wijziging kleurscore

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Toelichting
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Duurzame energieopwekking		↑			↑		Het aandeel duurzame energie (DE) is in Zuid-Holland gestegen van 7,5% in 2021 naar 9,1% in 2022. Het aandeel DE groeit al jaren gestaag, maar is lager dan het aandeel in Nederland (15% in 2022) en ook ruim lager dan de doelen voor Nederland voor 2020 (14%), 2023 (16%) en 2030 (27%) van de totale energieconsumptie.
Duurzame Mobiliteit		↓			↓		De totale CO2 uitstoot van mobiliteit in de Provincie Zuid-Holland was in 2021 5,2 Mton (t.o.v. 5,6 Mton in 2020). De toename t.o.v. 1990 komt doordat ondanks dat vervoersvormen energiezuiniger zijn geworden er meer mensen zijn en die meer zijn gaan reizen. Omdat er een toename is en we een reductiedoelstelling hebben, kleurt de indicator in de huidige situatie rood.
Uitstoot broeikasgassen		≈			≈		De totale CO2 uitstoot van de Provincie Zuid-Holland, uitgedrukt in CO2-equivalenten (bestaande uit CO2 en overige broeikasgassen), was in 2022 38,7 Mton (t.o.v. in 2021 40,3 Mton) De industrie (39%) en de elektriciteitssector (26%) zijn hierbij de belangrijkste uitstoot sectoren.
Nabijheid voorzieningen		≈			≈		In 2022 was het gemiddeld gewogen score nabijheid van voorzieningen in Zuid-Holland 27,1 (in punten) tegenover een landelijk gewogen gemiddelde score van 24,5 (in punten). In 2020 was het gemiddelde scoringspercentage nabijheid van voorzieningen in Zuid-Holland 27,7% tegenover een landelijk gemiddelde score van 24,7%.
Waterveiligheid		↑			↑		In heel Zuid-Holland voldoet momenteel 1889 kilometer (t.o.v. 1858 kilometer vorig jaar) van de regionale keringen aan de veiligheidsnorm. Dat is 80% (t.o.v. 78%) van de totale lengte aan regionale keringen. Omdat het percentage van de regionale keringen dat voldoet aan de veiligheidsnorm daarmee tussen de 60% en 90% ligt, kleurt de indicator voor de huidige situatie oranje.
Oppervlaktewater		↑			↑		Op dit moment hebben nog alle oppervlaktewaterlichamen in Zuid-Holland de beoordeling "voldoet niet" volgens de KRW-systematiek. Binnen de 129 oppervlaktewaterlichamen scoren veel ecologische en chemische parameters al wel "voldoet", maar omdat pas aan de wettelijke norm wordt voldaan als 100% van de oppervlaktewaterlichamen aan alle KRW-eisen voldoet, scoort de indicator voor de huidige situatie rood.
Stikstofoverschrijding gebieden		≈			≈		Voor het halen van de Vogel- en Habitatrichtlijndoelen (VHR) in de Natura 2000 gebieden is het belangrijk dat externe factoren die de natuurkwaliteit negatief beïnvloeden worden opgelost. Dat er nog te veel stikstof neerslaat in de natuurgebieden is een van de belangrijkste zaken die het halen van de VHR-doelen belemmert. Daarom is in de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) als wettelijke doelstellingen bepaald om in 2035 74% van de stikstofgevoelige natuur op een gezond niveau te krijgen, dat wil zeggen onder de Kritische Depositie Waarde (KDW). De KDW is een wetenschappelijk maatstaf die aangeeft hoeveel stikstof de natuur aan kan, zonder risico op verslechtering. Vorig jaar voldeden 9 van de 13 stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden aan deze eis. Momenteel voldoen 8 van de 13 stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden aan deze eis. Daarmee kleurt de indicator dus oranje.
Samenstelling woningvoorraad		≈			≈		Het deel sociale huurwoningen van woningcorporaties in Zuid-Holland gelijk aan 28,8 procent (t.o.v. 29% vorig jaar) van de bestaande woningvoorraad. Daarmee kleurt de indicator oranje. <i>Opmerking: Momenteel wordt er gewerkt aan een nieuwe definitie sociale huur, die wordt verwerkt in het wetsvoorstel Versterken regie op de volkshuisvesting. Aan de zogeheten DAEB-voorraad van woningcorporaties, te weten sociale huurwoningen die in de Woningwet zijn omschreven als een van de diensten van algemeen economische belang die woningcorporaties verlenen, worden naar verwachting de sociale huurwoningen van particuliere verhuurders toegevoegd. In dat geval is de verwachting dat het sociale huur binnen de woningvoorraad de 30% overschrijdt en daarmee, bij een gelijkblijvend beoordelingscriterium, een kleurscore groen van toepassing zou zijn.</i>

Bijlage: Actualisatie kleurscores indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

Tevredenheid Woonomgeving		≈			≈		- In het meetjaar 2021 is 80 procent van de bewoners in Zuid-Holland (zeer) tevreden met de woonomgeving. De situatie per regio verschilt wel. In vier regio's ligt dit deel boven de 80 procent en in één regio tussen de 70 en 80 procent.
Grondstoffen gebruik		↓			↓		- In de meest recente nationale monitoring ICER 2023 (Integrale Circulaire-Economie Rapportage) is te zien dat de grondstofvoetafdruk voor Nederland in de periode van 2016 tot 2020 met 7% is afgenomen. De ICER gebruikt een iets andere meetmethode.
Leefbaarheid		↑			↑		- Momenteel woont in Zuid-Holland 77,2% van de inwoners in buurten vallend in de klassen Uitstekend, Ruim voldoende, Zeer goed of goed. Omdat dit tussen de 77% en 95% van allen inwoners van Zuid-Holland zit, komt de kleurscore uit op oranje.

Niet geactualiseerde indicatoren (geen nieuwe data beschikbaar)

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Toelichting
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Grondwater		↑			↑		- Voldoende grondwater: De meest recente toestand- en trendbeoordeling grondwater KRW, specifiek deelttest 'waterbalans' is uitgevoerd in 2020. Voor de 5 grondwaterlichamen die deels of geheel in Zuid-Holland liggen, is het oordeel "goed". Schoon Grondwater: De meest recente toestand- en trendbeoordeling grondwater KRW, specifiek deelttest 'chemie' is uitgevoerd in 2020. Voor de 5 grondwaterlichamen die deels of geheel in Zuid-Holland liggen, is voor 4 grondwaterlichamen het oordeel "goed" voor de deelttest chemie. Voor 1 grondwaterlichaam is het oordeel 'ontoereikend'. Intrusie: De meest recente toestand- en trendbeoordeling grondwater KRW, specifiek deelttest 'intrusie' is uitgevoerd in 2020. Voor de 5 grondwaterlichamen die deels of geheel in Zuid-Holland liggen, is het oordeel "goed". Omdat daarmee 4 van de 5 grondwaterlichamen "goed" scoren op alle generieke deelttesten, kleurt de indicator in de huidige situatie oranje.
Kwaliteit habitattypen in Natura 2000 gebied ¹		↑			↑		- Er is nog een grote opgave om de gunstige staat van instandhouding te realiseren voor de VHR-doelen in de Natura 2000 gebieden. Veel van deze natuurgebieden hebben te maken met negatieve externe effecten op de natuurdoelen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de nog te hoge neerslag van stikstof, de hydrologisch situatie die nog niet op orde is, een te lage waterkwaliteit of natuurgebieden die onderling nog onvoldoende met elkaar verbonden zijn. Slechts een klein aandeel (26%) van het oppervlak habitattypen in Zuid-Holland heeft nu een goede kwaliteit. Vooral met habitattypen die gevoelig zijn voor stikstofdepositie gaat het nog niet goed. Omdat nog slechts 26% van het totale oppervlak habitat in de N2000-gebieden van goede kwaliteit is, en daarmee onder de 60% ligt, kleurt de indicator voor de huidige situatie rood.
Soortenontwikkeling ¹		≈			≈		- Omdat het CBS de trend voor de afgelopen 12 jaar beoordeelt als stabiel, kleurt de indicator voor de huidige situatie oranje.
Kwaliteit leefgebied/ populatiegrootte vogel- en habitatrichtlijn-soorten in N2000 gebied ¹		↑			↑		- Er is nog een grote opgave om de gunstige staat van instandhouding te realiseren voor de VHR-doelen in de Natura 2000 gebieden. Veel van deze natuurgebieden hebben te maken met negatieve externe effecten op de natuurdoelen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de nog te hoge neerslag van stikstof, de hydrologisch situatie die nog niet op orde is, een te lage waterkwaliteit of natuurgebieden die onderling nog onvoldoende met elkaar verbonden zijn. Slechts een klein aandeel (38%) van soorten in Zuid-Holland voldoet nu aan de gunstige staat van instandhouding. Omdat dit minder is dan 60% van de soorten in alle N2000-gebieden, kleurt de indicator voor de huidige situatie rood.
Kwaliteit NNN ¹		↓			↓		- Het Natuurnetwerk Nederland is het geheel aan beschermde natuurgebieden en de ecologische verbindingen. Een betrekkelijk groot aandeel van de beoordeelde gebieden heeft een goede kwaliteit. Er zijn echter wel grote verschillen tussen verschillende beheertypen, waarbij sommige beheertypen met een groot oppervlak goed scoren en daarmee de indicator positief beïnvloeden. Kwetsbare beheertypen met een kleiner oppervlak scoren gemiddeld minder goed. Omdat gemiddeld 70% van de beoordeelde NNN-gebieden 'hoog' scoort op kwaliteit, en daarmee tussen de 60% en 90% ligt, kleurt de indicator voor de huidige situatie oranje.
Cultuurhistorie (Erfgoed)		≈			≈		- De score 'oranje' is gebaseerd op de huidige omvang van het 'Restauratievolume' uit de provinciale Erfgoedmonitor. Deze betreft rijksmonumenten (uitgezonderd woonhuizen). Die monumenten vallen onder het provinciaal beleid en kunnen provinciale steun krijgen bij een restauratie. Het 'Restauratievolume' bedroeg in 2022 12,9 % van de totale voorraad. Dat is hoger dan het streefpercentage van 10%. Zodoende is de score 'oranje'.
CO2(-equivalenten) uitstoot veenoxidatie		≈			≈		- De CO2 emissie reductieopgave 2030 e.v., uitgedrukt in CO2-equivalenten (bestaande uit CO2 en overige broeikasgassen), heeft een dusdanige impact op het water(beheer)systeem en de huidige (agrarische) productie- en verdienvermogen van de gronden, dat aanvullende middelen en instrumenten nodig zijn om een transitie in gang te zetten en/of keuzen te maken in wat nog wel en niet meer kan. De monitoring en rapportage over de gerealiseerde reducties is momenteel nog in ontwikkeling. Omdat er nog maar beperkt projecten in uitvoering zijn, is de inschatting dat de gerealiseerde reductie momenteel minder dan 15% is en de indicator daarmee rood scoort.
Hittestress		×			×		- Momenteel woont in Zuid-Holland 80,7% van de inwoners in een buurt waarbinnen geen sprake is van hitte-eilandeffect. Omdat dit boven tussen de 80% en 100% zit, en circa 20% van de inwoners woont in een buurt waarbinnen wel sprake is van hitte-eilandeffect, geldt voor de huidige situatie de kleurscore oranje.
Wateroverlast		×			×		- In Zuid-Holland is momenteel 15,53% van de panden kwetsbaar voor wateroverlast.

Bijlage: Actualisatie kleurscores indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

Beweegvriendelijke omgeving		≈			≈		- Het gewogen gemiddelde van de deelindicatoren Sport en speelplekken en Groen en blauw komt voor de provincie als geheel uit op 67,7. Daarmee komt de kleurscore uit op groen.
Geluid – berekend geluid langs provinciale wegen		≈			≈		- De geluidssituatie voldoet aan de wettelijke eisen. Het aantal geluidgehinderden neemt echter toe. Toename van het aantal weggebruikers leidt tot een toename in het verkeerslawaaï. Langs veel wegen is de hinder hoger dan de wetgever ooit heeft bed oeld. Ook andere bronnen (luchtvaart, windmolens, industrie) leiden tot aanvullende hinder. Verdicht bouwen en bouwen op voormalige industrieterreinen (meestal naast bestaande industrie) versterkt de nabijheid van geluid en gehinderden. Omdat de geluidssituatie voldoet aan de wettelijke norm is voor de indicator in de huidige situatie een groene kleurscore toegepast.
Luchtkwaliteit – ruimtelijk verdeelde waarden NOx en PM10		↑			↑		- In het provinciaal beleid zijn de WHO advieswaarden benoemd als streefwaarden. Omdat de luchtkwaliteit voldoet aan de wettelijke eisen, is voor de indicator in de huidige situatie een groene kleurscore toegepast.
Licht		×			×		- De kleurscore is gebaseerd op de gemiddelde lichtemissie in de provincie Zuid-Holland. Deze is 329 10-10 Watt per cm2 per steradiaal. Deze waarde valt in de categorie oranje.
Capaciteit elektriciteitsnetwerk Zuid-Holland		↓			↓		- Gemiddeld over de postcodes binnen Zuid-Holland is er sprake van 'wisselend knelpunten'. Op diverse plekken is er sprake van risico op structurele congestie.
Eerlijke energietransitie		↑			↑		- Volgens de meest recente cijfers (2020) kunnen 18,9% van de inwoners van Zuid-Holland geen investering doen om de energetische kwaliteit van de woning te verbeteren.
Levensverwachting in goed ervaren gezondheid		≈			≈		- Omdat de levensverwachting in goed ervaren gezondheid in Zuid-Holland momenteel onder het landelijk gemiddelde ligt, kleurt de indicator voor de huidige situatie rood.
Bedrijventerreinenvoorraadontwikkeling		≈			≈		- Voor de vier bedrijventerreinenregio's gelden de percentages voor de geraamde vraag afgezet tegen het beschikbare planaanbod: - Holland Rijnland: 54% - Midden-Holland: 3% - Metropoolregio Rotterdam Den Haag: 85% - Zuid-Holland Zuid: 115% Omdat in de regio's Holland Rijnland en Midden-Holland sprake is van een afwijking van meer dan 40%, scoren deze regio's rood . Voor de regio's Metropoolregio Rotterdam Den Haag en Zuid-Holland Zuid is sprake van een afwijking tussen de 10% en 40%, waardoor deze regio's oranje scoren. Op het totaal is sprake van een afwijking van meer dan 40%, waardoor de indicator voor de huidige situatie rood kleurt. Bron: behoefteteraming 2021.
Tevredenheid Woonomgeving		≈			≈		- In het meetjaar 2021 is 80 procent van de bewoners in Zuid-Holland (zeer) tevreden met de woonomgeving. De situatie per regio verschilt wel. In vier regio's ligt dit deel boven de 80 procent en in één regio tussen de 70 en 80 procent.

Indicatoren nog in ontwikkeling

Indicatoren	Kleurscore oud			Kleurscore nieuw			Toelichting
	Huidig	Trend	Later	Huidig	Trend	Later	
Omgevingsveiligheid: aandachtsgebieden en zeer kwetsbare gebouwen		×			×		- Voor de indicator is gekoppeld aan de bevolkingsdichtheid en hoeveelheid zeer kwetsbare gebouwen in brand - en explosieaandachtsgebieden. Het is op dit moment onbekend wat de omvang van de brand- en explosieaandachtsgebieden is, waardoor het nog niet mogelijk is deze indicator te berekenen. Duidelijkheid hierover is gekoppeld aan de invoering van de Omgevingswet, waardoor de indicator op het moment (nog steeds niet) kan worden ingevuld.
Geur		×			×		- Indicator is naar aanleiding van het advies van de commissie m.e.r. op verzoek van PS aan de monitor leefomgeving toegevoegd. - Er is slechts in beperkte mate data beschikbaar in het juiste format. Daarnaast is de data over geurhinder niet uniform over de verschillende GGD-regio's. Het is daarom vooralsnog niet mogelijk gebleken om een gedegen datagedragen uitspraak te doen over de huidige situatie voor geur voor de hele provincie.
Waardering van het landschap		×			×		- In 2006 is een enquête gehouden onder 4500 Nederlanders over een gemiddelde waardering van het Nederlandse landschap door de bevolking gebaseerd op de aanwezigheid van twee positief gewaardeerde landschapskenmerken: natuurlijkheid en historische kenmerkendheid, en twee negatief gewaardeerde kenmerken: stedelijkheid en horizonvervuiling. - In 2018 is door Natuurmonumenten een Nationale Landschap Enquête gehouden. Hieruit kwam een vergelijkbaar beeld naar voren over de waardering van het landschap als uit de enquête uit 2006. - Op basis van beide onderzoeken is vooralsnog geconcludeerd dat het Zuid-Hollands landschap een oranje kleurscore verdient. De indicator verdient echter nog uitwerking en met name het zoeken/vinden (of eventueel opzetten) van meer reguliere enquêtes die de waardering van het landschap in beeld brengen.
Fysieke Landschapskenmerken		×			×		- Bedacht was om voor de indicator aan te sluiten bij de landelijke Monitor Landschap. - Sinds recent is vanuit deze Monitor Landschap wel data over de ontwikkelingen beschikbaar. De beschikbare data brengen de ontwikkelingen echter op een algemeen abstractieniveau feitelijk in beeld. (De openheid is toegenomen binnen 500x500m gridcel). Dit feitelijke beeld verdient nog verdere vertaling en combinatie met aanvullend beschikbaar te krijgen data per gebiedsprofiel om de ontwikkeling van de landschapskenmerken afdoende te kunnen beoordelen. De ontwikkeling hiervan loopt nog steeds.

Bijlage: Actualisatie kleurscores indicatoren van de Monitor Leefomgeving Zuid-Holland

Versie: Ten behoeve van Provinciale Staten

Bodem en ondergrond (3D-ordening)		×			×		- Beoogd wordt om de indicator Bodem en ondergrond (3D-ordening) op te bouwen vanuit de zeven bodemthema's: Bodemdaling, Ecologie, Energie, Identiteit, Ondergrondse Infrastructuur, Voorraden en Water, en in hoeverre gemeenten invulling geven aan de 3D-ordening lagenbenadering. - De indicator wordt dan opgebouwd vanuit een beeld per gemeente in hoeverre: ○ De zeven bodemthema's in gemeentelijke plannen worden uitgewerkt (groene score) ○ De zeven bodemthema's in gemeentelijke plannen alleen worden benoemd (oranje score) ○ De zeven bodemthema's in gemeentelijke plannen niet aanwezig zijn (rode score) Voor een score voor de provincie als totaal kan dan gekeken worden naar het percentage gemeenten dat een groene score heeft. - De indicator moet nog nader worden uitgewerkt en over de monitoring van de gemeentelijke plannen dienen nog afspraken gemaakt te worden.
Duurzame landbouw		≈			≈		- Concrete doelen voor het landbouwbeleid, en de bijhorende monitoring en het doelbereik zijn op dit moment nog onderwerp van nader onderzoek. Het systeem van KPI's rondom de agrarische sector is landelijk ontwikkeld en wordt de komende jaren bijgesteld op basis van ervaringen in lopende projecten. Doelsturing met KPI's is bedoeld voor agrarisch ondernemers om aan de hand van bedrijfsdata te laten zien dat zij aan de slag zijn met verduurzaming van de bedrijfsvoering. Dat is in de eerste plaats van belang voor het eigen inzicht. En het is een middel om (al dan niet met adviseurs) keuzes te maken voor de verdergaande verduurzaming. Vervolgens is zijn de KPI's een instrument om het gesprek over verdere verduurzaming te voeren met collega's en leveranciers van kennis en technieken. Dat is een langjarig leerproces in de vorm van een studieclub. Groepen van grondgebonden agrarisch ondernemers kunnen het initiatief nemen om aan de slag te gaan met doelsturing en KPI's. Daarmee maken zij zich de manier van werken eigen en dragen bij aan de perfectionering van de systematiek. De verwachting is dat doelsturing een formele (wettelijke) erkenning krijgt wanneer het nieuwe kabinet is aangetreden.
Bereikbaarheid weg, spoor, water en fiets		×			×		- Deze indicator wordt niet langer door het PBL geleverd. Dit vanwege de complexiteit en arbeidsinzet die nodig is om de indicator op te leveren. Er zal herbezinning plaatsvinden voor een andere invulling van deze indicator, waardoor deze voor nu weer op grijs is gezet.